



VYZKOUŠEJTE SVOU PAMĚŤ

Zakryjte následující řádky listem papíru a po jedné je odkryjte. Na každou z řad čísel se dívejte zhruba pět až sedm vteřin, pak ji znovu zakryjte a napište na papír. Uvidíte, kolik číslic za sebou si dokážete zapamatovat. Počítá se nejdelší správně zapamatovaná řada.

256
0942
66439
198987
5674290
26815698
786543945
5049382715
89064217394
567429039456
7843965439450

3 číslice: vsadte marihuanu (pokud jste zapomněli, je to ta kouřící věc, kterou držíte v ruce)

4–5 číslic: pozor, hodilo by se vám cvičení paměti (viz box na další straně)

6–8 číslic: spát můžete bez obav, jste v solidním průměru; telefonní čísla si však raději ukládejte

9–11 číslic: s krátkodobou pamětí nemáte problém, jste nadprůměrní

12–13 číslic: pokud jste zvládli dva nejdelší řádky, jste mimořádně dobře vybaveni; jen pozor, kasina hrdě hlídají, jestli při blackjacku takoví lidé jako vy nepočítají celé paklíky karet.

(ZDROJ: BBC)

če od auta, patrně vás nejprve napadne, jak jste nepořádní, nikoli zapomnětliví. A přece to všechno jsou známky neúprosného mizení šedých mozkových buněk, jak by řekl Hercule Poirot. Ne že by právě schopnost uchovat v mysli co nejvíce věcí byla výhrou sama o sobě. „Výborná paměť není nutně známkou velké mysli, stejně jako slovník není filozofickým dílem,“ řekl kdysi historik Samuel Johnson, sám muž fenomenální paměti. Přesto – v době, kdy úzkostlivě sledujeme svou váhu a pečlivě zahlazujeme každou stopu stárnutí, necháváme bohorovně uvadat vše, čím jsme sami sobě: zapomínáme na vlastní paměť.

Pokud vám tato věta připadá jako nepatřičná nadsázka, zadržte. Vzpomeňte si, co všechno vám otravovalo letošní dovolenou: komáři, neposlušné děti, špatný servis, mizerné počasí, rozbité auto, dražota atd. A přesto na protrpěnou dovolenou vzpomíná většina z nás natolik v dobrém, že nejpozději do Vánoc má naplánováno, jak se jí nechá krušit napřesrok. Ve hře je běžný trik naší paměti: co dopadne dobře, je nám ve vzpomínkách milé. (Stačí si vybavit, jak nadšeně si muži vyměňují historky z vojny, již srdečně nenáviděli.) Právě to, jak si pamatujeme – nebo nepamatujeme – vlastní minulost, nám pomáhá vycházet s vyhlídkami na budoucnost; jinými slovy, určuje, jací jsme.

Vědec zde může namítnout, že uvedený příklad motá několik typů paměti dohromady. A skutečně, paměť lze dělit podle různých kritérií na individuální a kolektivní, kulturní a komunikativní, explicitní a implicitní, dlouhodobou a krátkodobou a mnoho dalších. Samotný přehled a výčet takového dělení by zabral nesrovnatelně více prostoru, než je v možnostech tohoto textu; kromě toho by si z něho téměř nikdo téměř nic ne-

INA PROTRPĚNOU DOVOLENOU VZPOMÍNÁME V DOBRÉM. MŮŽE ZA TO TRIK NAŠÍ PAMĚTI: CO DOPADNE DOBRĚ, JE VE VZPOMÍNKÁCH VŽDYCKY MILÉ.

zapamatoval, jak už bývá osudem odborných pojednání. Bude proto lepší soustředit se na to, v čem zacházíme se svou pamětí jinak než naši rodiče a prarodiče, jak nás to obohacuje – a kde to škodí.

MYŠLENÍ V RYTMU STACCATA

To přivádí řeč k druhému a podstatnějšímu z obou důvodů, pro něž si člověk třeba špatně pamatuje vlastní telefonní číslo (vzpomínáte si ještě na začátek tohoto článku?). Svůj původ má v komunikačních technologiích. Jsme u všudypřítomného internetu a především u způsobu, jímž se v něm orientujeme – tedy zjednodušeně řečeno u toho, co pro nás a za nás dělají webové vyhledávače a jim podobné nástroje v čele s Goglem.

Jak vidíme, naše paměť s námi hraje hru, jíž ne vždy dobře rozumíme. Někdejší šéf psychologie na Harvardu Daniel Schacter rozdělil v proslulé knize Sedm hříchů paměti poruchy paměti do jednotlivých kategorií. Zapomínání je jen jednou z nich, ačkoli tou nejběžnější. Jinou kategorií je roztržitost – zapomeneme, kam jsme si dali klíče nebo brýle, protože nedáváme dost pozor při jejich odkládání. Dalšímu známému jevu se říká paměťový blok. „Mám to na jazyku, ale zaboža si nemohu vzpomenout“ je jeho typickou ukázkou. Záměna znamená, že si dokážete správně vzpomenout na informaci, ale ne na její zdroj. Slyšeli jste ten vtip o policajtech od švagra o Vánocích, nebo na oslavě jeho narozenin? V odpovědi se pleteme častěji, než bychom si mysleli. Jinou kapitolou je su-